

Izbaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.ISSUED
Sundays and Holidays.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1925, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

LETO—YEAR XXVIII.

Srdita notranja borba v glavnem mestu za kontrolo nad NRA

Velike korporacije odobravajo začasno podaljšanje zakona obnove, ampak o sugestijah organiziranega delavstva nočejo nič slišati. Odpor, ki je nadomestil "diktatorja" Johnsona, se ne more zediniti glede bodočnosti NRA. Pripravlja se nova organizacija za kontroliranje NRA. Danes načeljuje tej spaki največji sovražniki delavskih unij

Washington, D. C. — Tu se širijo govorice o srditi borbi med visokimi uradniki NRA. Da ublaži napetost, je predsednik Roosevelt nedavno pozval štiri vodilne osebnosti na konferenco v Beli hiši, od katerih pa ni hotela nobena povedati, kaj se je govorilo na tem sestanku. Pozneje se je izvedelo, da je četvorica na konferenci razpravljala s predsednikom o zakonodaji, ki naj bi nadomestila zakon gospodarske obnove, ki poteče 16. junija t. l.

Ze več mesecev je znano, da se širijo govorice o srditi borbi med visokimi uradniki NRA, katere je imenoval Roosevelt, ko je general Johnson podal resignacijo, ne more zediniti glede vprašanj politike in bodočnosti NRA. O tem nesoglasju ni javnosti nič vedela, dokler ni slišala izjavi zveznega trgovskega tajnika Roperja in S. C. Williamsa, načelnika odbora NIRA. Slednji je bil eden od četvorice, ki se je udeležila konference v Beli hiši.

Roper je na banketu, na katerem je povabil glavne industrijske magnate, izjavil, da se snuje industrijski svet, ki bo imel direktno nad NRA in nad mnogimi drugimi vladnimi funkcijami. Ta svet bo imel direktno zvezo z bizniškimi in industrijskimi korporacijami in njegova priporočila v zakonodajnih zadevah se bodo upoštevala.

Istočasno je Williams govoril v New Yorku pred predstavniški državne trgovske zbornice, katere je kot načelnik NRA zagotavljal, da on nasprotuje podaljšanju zakona gospodarske obnove razen za kratko dobo, toda vključevati ne sme propozicij, katere je sugeriralo organizirano delavstvo.

Williams je pel slavo plutokratom in jih imenoval rešitelje ameriškega naroda ter žigosal vse tiste, ki zagovarjajo distribucijo bogastva. Te je označil za sanjače in bedake, ki ne razumejo ekonomskih vprašanj.

Organizirano delavstvo vodi opozicijo proti Williamsu, odkar je bil imenovan v odbor NRA. On je predsednik antiunionske Reynolds Tobacco Co. in je kot načelnik pravilniškega odbora priporočal minimalno plačo 12 centov na uro za tobačne delavce. Med njim in ostalimi člani odbora NRA je že prišlo do več prask in po njegovem govoru v New Yorku so se povzile govorice, da bo kmalu resigniral.

Zadržna podjetja izkazujejo uspehe

Superior, Wis. — Zadržna podjetja na severozapadu, ki so članjena v Centralni zadržni zvezi, izkazujejo napredek v preteklem letu v primeri z letom 1933.

Ort Farmers Coop. Trading Co. v Minnesoti je povečala prodajo za 38 odstotkov, Cherry Farmers Coop. Ass'n v Ironu, Mich. pa za 35 odstotkov.

MEHIŠKA REVOLUTAJA FINANCIRANA V ZDR. DRŽAVAH

Mexico City, 31. jan. — Mehška vlada ima v rokah načrte za krvavo vstajo v Mehiki in vse vodilne osebe, ki so zapletene v to gibanje in se nahajajo na mehiških tleh, bodo v najkrajšem času v zaporu. Glavni voditelji revolte so v Združenih državah — med temi je tudi Antonio Villarreal, predsedniški kandidat pri zadnjih volitvah — in ves denar za vstasko gibanje je bil prispevan večinoma od katoliških organizacij v Združenih državah. Baje so nabrali \$300,000.

Delna zmaga cestnih železničarjev

San Francisco, Cal. — Uslužbenici California Street Railroad Co. so izvojevali delno zmago, ko je družba pristala na začasno zvišanje plače za deset centov na uro in skrajšanje delovnega tedna na pet dni.

Delavski vodja žigosa ladje-gradniške družbe

Intrige magnatov proti organiziranim delavcem

Washington, D. C. — (FP) — John P. Frey, predsednik departmanta kovinarskih unij Ameriške delavske federacije, je na zaslišanju pred senatom odsekom, ki preiskuje trgovino z orožjem in municijo, obtožil tri velike privatne ladje-gradniške družbe zarote proti organiziranemu delavstvu. Te se ravno po tajnem dogovoru, da se drži delavske meze na nizki stopnji, na drugi strani pa zahtevajo najvišje cene za gradnjo novih bojnih ladij.

Te tri velike kompanije so Bethlehem Shipbuilding Co., Newport News Shipbuilding & Dry Dock Co. in New York Shipbuilding Corporation. Vse zagovarjajo politiko nizkih mezd. Par privatnih ladje-gradniških družb, ki so naklonjene organiziranemu delavstvu, ne more zaradi mahinacij te trojice dobiti od vlade kontrakta za gradnjo bojnih ladij. Frey je dejal, da ta trojica nastopa enotno v vseh zadevah pravilnika ladje-gradniške industrije, ki se nanašajo na mezna vprašanja.

Frey je tudi omenil razgovor, ki ga je imel v juliju 1. 1933 z generalom Johnsonom, takratnim načelnikom NRA, o mahinacijah teh družb. Izrekel je domnevo, da imajo te družbe že v svojih rokah pogodbe za gradnjo novih bojnih ladij, kar se je pozneje tudi ugotovilo. Zveza ladje-gradniških magnatov z visokimi uradniki v mornariškem departmantu je omogočila, da so omenjene tri kompanije dobile kontrakt, ponudbe vseh drugih družb pa so bile odklonjene. Edward Barnard in Samuel Keene, prominentna delavska odvetnika, bosta vodila obrambo obtožencev, državni generalni pravdniki pa bo osebno vodili prosekucijo, ko se prične razprava na sodišču.

Domače vesti

Podržaj bi rad priznal krivdo New York. — V sredo, 30. t. m., je bil Ivan Podržaj prvič zaslišan pred sodiščem in rekel je, da je pripravljen priznati krivdo bigamije, toda pomožni distriktni pravdnik Harold W. Hastings mu je svetoval, naj raje počaka in si dobi odvetnika. Hastings je tudi izjavil, da bo nasprotoval kavciji za izpustitev Podržaja iz zapore, ker sodišče sumi, da je obtožence zakrivil "še kaj drugega" poleg bigamije.

Dva nova grobova v Milwaukeeju Milwaukee. — Zadnji teden je umrl za jetiko John Krevs, star 39 let in doma iz Trebnja na Dolenjskem. V Ameriko je prišel po vojni in tu zapuša osemletnega sina in ločeno ženo. Ker ni spadal k nobenemu družtvu in nihče se ni zavzel zanj, se je njegov pogreb zakasn timer skorote dni. Pokopan je bil iz Ermenčevega pogrebnege zavoda. — Istočasno je umrla v bolnišnici Mary Barborič, stara 65 let in doma od nekdaj z Dolenjskega. V Ameriki je bila 20 let in tu zapuša moža, v West Allisu pa sestru, omoženo Retzel. Bila je članica društva 16 SNPJ.

Nov grob v Clevelandu Cleveland. — V bolnišnici je umrl John Avsec, star 68 let in doma iz Prelesja pri St. Rupertu na Dolenjskem. V Ameriki je bil 37 let, v starem kraju pa zapuša ženo, sina in hčer. Bil je ustanovni član društva št. 129 SNPJ in 15 let predsednik iste ga.

Smrt rojakinje Glendale, N. Y. — Tu je umrla Josephine Orsoch, rojena Zalzar, stara 50 let in doma iz Sel pri St. Jurju pod Kumom. V Ameriki zapuša moža, štiri sinove in hčer, v starem kraju pa mater in tri brate.

Smrtna kosa v starem kraju Cleveland. — John Laznik je prejel žalostno vest, da je v Dobrovi pri Ljubljani umrl njegov oče Matija Laznik v visoki starosti. — Istočasno je prejel žalostno vest John Orehovec, da je v Gornjem Tuhinju na Gorenjskem umrla njegova tašča Marija Breznik. Tri dni pred njeno smrtjo je pa umrla njena hči Mary Orehovec v Clevelandu.

Beda v Los Angelesu

Los Angeles, Cal. — Mestna reliefna uprava je naznanila, da se je število oseb na reliefni listi povečalo za osem odstotkov v decembru v primeri s prejšnjim mesecem.

UNIJE BRANIJO OMREŽENE- GA DELAVCA

Detroit, Mich. — (FP) — Vse delavske unije v tem mestu so priskočile na pomoč Meyerju Weinerju, pekovskemu delavcu, ki je postal žrtev omreženja. Weiner je bil aretiran in pridržan v zaporu na obtožbo, da je umoril Harolda Hafko, sina lastnika velike pekarnice in sovražnika organiziranega delavstva. Detroitške unije so se zavzele za Weinerja, ker vidijo v njegovi prosekuciji zaroto, katere cilj je zatreti močno unijsko gibanje med židovskimi delavci.

Oče ustrujenega je šele osmi dan po zločinu prišel, da je Weiner morilec. Slednji je bil aktiven v poskusu, da se organizira delavci v Hafkovi pekarni in tako je postal žrtev omreženja. Edward Barnard in Samuel Keene, prominentna delavska odvetnika, bosta vodila obrambo obtožencev, državni generalni pravdniki pa bo osebno vodili prosekucijo, ko se prične razprava na sodišču.

HAUPTMANNOVE PRİČE NASTOPIJO PRED SODIŠČEM

Flemington, N. J., 31. jan. — Dve priči sta večerj pod prisogo izjavili, da je bil Hauptmann v Bronxu v noči 1. marca 1932, torej ob času, ko je bil Lindberghov otrok ugrabljen. Prva priča je bila Hauptmannova žena Ana, ki je rekla, da je njen mož prišel po njo v restavracijo, v kateri je bila uposlena kot natakarica, nakar sta šla skupaj domov in ostala doma vsa noč. Druga priča je bil mizarški delavec Elbert Carlstrom, ki je večkrat obdeval v omenjeni restavraciji in je poznal Hauptmannovo ženo, katere mu je stregla. Tistega večera se dobro spominja, kajti 1. marca je njegov rojstni dan. Natakarica, Hauptmannova žena, mu je prinesla večerjo in dobro je videl moža, ki je sedel pri mizi in jo čakal. Ta mož je bil Hauptmann.

Ko pa je generalni pravdnik začel izpraševati Carlstroma, je kmalu zabredel v konfuznosti in nehotno priznal, da ni na jasnem, če je bil tisti mož Hauptmann ali kdo drugi. Po silki v časopisu sodi, da je bil on.

Hauptmannova je izjavila, da je bil njen mož doma pri njej v noči 1. marca 1932 in prav tako v noči 2. aprila 1932, ko je bila Lindberghova odkupnina za otroka izplačana. Tožilec Wilentz jo je pa opozoril, da je pri policijski preiskavi zadnje jesen izpovedala, da se ne spominja več, če je bil Hauptmann v noči 1. marca doma ali ne. Priča je potrdirila, da je res to rekla, a kasneje se je spomnila, da je bil doma, kajti 1. marec 1932 je bil torkel in od torkih je njen mož vedno prihajal po njo v restavracijo in odšla sta skupaj domov.

Sodnik pretepel pretepača žene

Vincentown, N. J. — Pred sodnikom W. H. Gradyjem, ki je star 50 let, je v sredo stal 30letni John Senski. Obtožen je bil, da je pretepel svojo ženo in svojega sedemletnega sina je zagnal ob steno. Senski je brez dela in denarja. Krivdo je priznal. Kaj naj sodnik stori z njim? V plačilo globe ga ni hotel obsoditi, ker ni imel s čim plačati in tudi v zapor ga ni maral poslati. Po kratkem premisleku je skočil proti njemu in ga začel tepsti po obrazu. Tako je mahal po njem, da je Senski trikrat padel na tla. Ko se je tretjič pobral, je sodnik prenehal. "Ali boš še pretepal ženo in otroke?" ga je vprašal. "Nikdar več", je odgovoril Senski in odšel domov. Ameriška justica!

Mark Star postal prosvetni direktor ILGW

New York. — Krojaška unija International Ladies Garment Workers je dobila novega prosvetnega direktorja v osebi Marka Starra, ki je več let poučeval v Brookwoodu, v Ameriki je prišel iz Anglije, kjer je bil 15 let aktiven v delavskem prosvetnem gibanju. Je avtor več učnih knjig za delavske šole.

Urugvajska revolucija omahuje

Montevideo, Urugvaj, 31. jan. — Današnje uradne vesti se glase, da je vataško gibanje proti diktatorski vladi predsednika Gabriela Terre prestopilo v defenzivo. Vodja revolucionarnih čet je Basilio Munoz, 80-letni starček, ki je že od mladih let izvežban gerilski bojevnik. Aretacije priistašev vstaje se množijo in splošna zmeda v Urugvaju, najmanjši republiki v Južni Ameriki, je velika.

ČIKAŠKA LISTA UDARILA PO DEL. FEDERACIJI

Tribune odkrila 'raketirje' v voditeljih ADF, Daily News jo pa omalovažuje

Chicago. — (FP) — Kako je treba "vzgjajati" delavstvo v "ameriškem duhu", sta zopet pokazala dva največja čikaška kapitalistična lista, Tribune in Daily News. Na to se sicer vsi kapitalistični listo dobro razumejo, ker poleg dnevnega serviranja "mastnih" novic pitajo svoje čitatele, večinoma delavske mase, tudi s "poučnim" materialom.

Te dni sta oba lista odprla kolone, da poučita čitatele o Ameriški delavski federaciji. Udarila sta po nji, ker je Green obvestil administracijo, da je avtnim delavcem dovolj avtnega pravilnika in da se lepo zahvaljuje za take "delavske" odbore kakor je avtni.

Tribunin poročevalec v Washingtonu je dobil nalogo, naj čitateljem razkrinka vodilne "raketirje" delavske federacije: kako izmogavajo člane in se rede od njih žuljev. Po njegovem zadržilu prispeva vsak član federacije 36c mesečnega asesment, poleg mora pa še naročiti glasovno federacije, American Federationist. Denarja imajo glavni uradniki ko toče, polne blagajne, od delavcev pa kljub temu zahtevajo težko prisluzenih centov.

To je ton Tribuninega poročila. In koliko je resnice na njem? Lahko bi rekli, da je vse skupaj iz trte izvito. Da je tendenčno netočno, je dejstvo. Razen relativno malega števila članov, ki pripadajo direktno k federaciji skozi federalne unije, znaša mesečni asesment federaciji le en cent od člana, 12 centov na leto. Glasilo prejema tudi le člani federalnih unij, za kar je pa naročnina vključena v asesmentu.

Slabo poučen čitatelj dobi po prečitavanju teh "informacij" vtis, da je ADF in z njo vred naravno tudi vse unijsko gibanje ena velika raketirska mašina.

Urednik Daily News se je pa sam skopal nad federacijo v uvodniku, ki na eni strani omalovažuje federacijo, češ, da se je pri zadnjih tovarniških volitvah v avtni industriji v Detroitu izreklo le 5% delavcev za federacijo, 90% je izjavilo, da ne spustijo k nobeni organizaciji in ostali pa k "notranjim" (kompanijskim) unijam.

Urednik je pa pozabil povedati, da je avtna unija ADF bojkotirala te volitve. Takoj po naznanilu o razpisu volitev je pozvala delavce, naj se jih ne udeležijo. Večina je to tudi storila. Vse to je uradnik Daily News skrbno zamočal. Namesto tega pa pravi, da so te volitve dokaz, da avtni delavci ne marajo za nobeno organizacijo, predvsem ne za ADF, ki je bankrotna.

GRADBENI DELAVCI NAJBOLJ PRIZADETI V DEPRESIJI

Washington, D. C. — (FP) — Največjo grupo delavcev, ki prejema podpora od federalne vlade, tvorijo gradbeniki. To je pokazala preiskava federalne reliefne administracije, ki jo je vodila v 79 večjih ameriških mestih in je pravkar objavila rezultat te preiskave.

Med 3,645,000 industrijskimi delavci, ki so na reliefni listi federalne vlade, je 465,000 stavbenikov — 25 izmed vsakeih sto delavcev v tej industriji. Drugo največjo grupo tvorijo ljudje, ki so izgubili delo v trgovinah na debelo in drobno, tretjo pa jelektriški delavci. Število slednjih, ki so odvisni od federalne podpore, je 263,000.

Druga industrije so poročeno potisnile še več delavcev v mizerijo. Uprava FERA sodi na bazi cenzusa iz l. 1930, da je 48 izmed vsakeih sto delavcev, ki so bili uposleni pri gradnji in popravljanju cest omenjenega leta, na reliefni listi. Med rudarji znaša število reliefnikov 39 odstotkov, med tobačnimi delavci 29 in med lesnimi 20 odstotkov.

AVTOMOBILSKE POPRAVLJALNICE DOBILE PRAVILNIK

Washington, D. C. — Okrog sto tisoč popraviljalnic avtov in tovornih avtomobilov, ki uposljujejo nad 350,000 delavcev, so te dni prišle pod območje pravilnika NRA. Ta pravilnik so sestavljali nad eno leto.

Pravilnik določa 44 ur dela v tednu in minimalno plačo 50 centov na uro ter plačo in pol za nadurno delo. Minimalna tedenska plača ne sme biti manj ko \$13 v mestih, ki imajo manj ko 2500 prebivalcev in \$15 v mestih, ki štejejo 500,000 in več prebivalcev.

Kongres povečal kredit vlade

Washington, D. C. — Senat je v sredo dovolil Rooseveltovi administraciji, da si lahko izposodi nadaljnjih enajst milijard dolarjev. V ta namen bo vlada izdala nove bonde, med temi tudi "bondeke" ali "baby bonds" po \$25, katere bo lahko vsakdo kupil, ki ima količkej prihrankov. Nižja zbornica je to reč že sprejela.

Vojaška moč sovjetov razodeta na kongresu

Podkomisar je povedal, da redna rdeča armada ima zdaj 940,000 mož

Moskva, 31. jan. — Vojni podkomisar Mihael Tučacevskij je večerj poročal sedmemu vseunjskemu kongresu sovjetov, da je redna rdeča armada porastla v zadnjih štirih letih od 600,000 na 940,000 mož. Letalska flota je povečana 300%, lahki tanki 760%, srednje vrste tanki 790%, podmornice 435%, lahke torpedovke 370% in strojnice v armadi 790%.

HITLER OBNOVIL STARE SANJE PO VELIKI NEMČIJI

Po posarski zmagi je uniforma dobila nov pomen za Nemce

CESCENJE UNIFORME

Berlin. — (FP) — Po zadnji veliki zmagi v Posarju so nemški naciji zopet obudili sanje o raztegnitvi nemške hegemonije po vsej srednji Evropi. Memel in Gdanski koridor sta prva na vrsti, nato se bodo pa oči Hitlerjeve Nemčije zapilele proti vzhodu in jugovzhodu.

Predvojne sanje nemških junckerjev za "Mittel Europo", ki so bile v veliki meri odgovorne za svetovno vojno, Hitlerjev ambiciozni program daleč nadkriljuje. Vsa to je soditi po njegovi zunanji politiki, predvsem pa vzgajanje militarističnega sentimenta med nemškim narodom to pokazuje.

Da tipičen Nemec ničesar bolj ne ljubi kakor uniformo, je svetovno znano. Hitlerjev režim je zadnje čase podvzel še nadaljnje korake, da napravi še večji respekt do nje. To korak je v nekakani kanonizaciji uniforme, ki je postala nedotakljiva po upnikih in biričih. Tudi v zastaviljalnicah ne sme. Pod Hitlerjevim režimom je uniforma postala narodna svetinja še v večji meri kakor je bila v kajzerski Nemčiji.

V tem vtepanju militarističnega duha v nemško prebivalstvo je pruski diktator Goering na prvem mestu. Svoji "zračni policiji" je nedavno dal novo uniformo. Sam ima uniformo za cel štab, okrog sto in vsaka je drugačna.

Ko je nedavno stal pred kriminalnim sodiščem v Magdeburgu neki veteran s tremi vojnimi medaljami, se je sodiče dolgo bavilo z vprašanjem, če je pravilno, da se tudi radikalec ponasa z uniformo. Nad radikalizmom so končno zmagale medalje.

Drugi slučaj, ki kaže vtepanje pokornosti in pasje disciplinje do uniformiranih glav, je bil slučaj nekega nepridiprava, ki je v Slesvig-Holsteinu ob cesti posekal nekaj dreves, o katerih ni vedel, da so bila zasajena v počast "fuhrerju" Hitlerju. Dobil je več let zaporu.

RFC bo poslovala še dve leti

Washington, D. C. — Nižja kongresna zbornica je v tork odglasovala, da se poslovanje federalne korporacije za rekonstrukcijo financ (RFC) podaljšala za nadaljnji dve leti. Prvotni zakon tega posojilnega zavoda je precej spremenjen. Sprva je vlada smela dajati posojila le bankam, železniškim družbam in zavarovalnicam, zdaj pa lahko daje tudi tovarnam in rudnikom.

Ljudska lobija za socializacijo narodnega bogastva

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE

Glasovi iz naselbin

ve, nistem pa gotov. Vem le toliko, da je v bližini teka precej velika reka. Tam smo bili nastajeni. Na drugo stran reke

Ugotovil je tudi to, da so se tihotapci prav previdno in počasno, po tihotapsko pripravili do puške, jo odnesli in izpraznili ter skrijli

Važna knjiga

Dr. Anton Melik: "Slovenija"

(Nadaljevanje in konec.)

Notranje gibanje prebivalstva: prirodni prirastek, dejanski prirastek, beg s kmetov, izseljevanje, gostota.

Naselja: priroda in naselja, oblika kmetijskih naselij (samotne kmetije, zasejki; vasi raznih oblik, trgi in mesta), kmetijski dom, kmetjska hiša (njeni tipi, gospodarska poslopja); mesta in trgi, gradovi.

Pokrajinske enote na slovenski zemlji.

Kakor je razvidno iz navedenih poglavij, je posvečal pisatelj posebno pozornost gospodarstvom, etnografskim prilikam v Sloveniji. Na obširnejše so obdelana poglavja: zgodovina naselstva, gospodarstvo, naselja in površinskih lice. Knjiga ne bo važna samo za znanstvenike, učitelje in za vse, ki jih zanima naša zemlja, temveč bo pomembna tudi za razgleda našega gospodarstva. Pisatelj je obdelal vsa snov sicer znanstveno, vendar je pazil na to, da bo knjiga umljiva za širše občinstvo, in je zategadelj uvrstil pred težjimi poglavji povsod lahko umljive uvode.

Nobena moderna geografija ne izide danes brez obilice risb, slik in kart; tudi "Slovenija" bo bogato ilustrirana. Raznovrstne slike (okrog 140) bodo ilustrirale vsa poglavja. Predvsem pa je treba omeniti karte, izmed katerih bodo nekateri za naše razmere docela novo pojav v ponazoritvi geografskih dejstev, tako n. pr. karta površinskega lica, kraške površine, podnebni pojavov, posestvenega stanja, kulturnih kategorij, zemljišča, naših naselij, o razvoju železnic, o razvoju narodne meje, o gostoti, o razporeditvi mest itd.

Ta knjiga bo potrebna vsem slovenskim inteligentom, potrebna bo vsem časnikiarjem, vsem redakcijam, potrebna bo vsem slovenskim politikom, potrebna vsem gospodarstvenikom, z veseljem in ponosom pa jo bo bral tudi vsa javnost, ki ji bo knjiga dostopna, kar ne bo pisana v suhem jeziku znanstvenikov, ki ne znajo pisati tako, da lahko berejo spise vsi čitatelji.

Knjiga stane za one, ki se priglašle vnaprej, 120 Din broširana, vezana v fino platno pa le 134 Din (torej okrog 4 dolarje). Ta cena pa velja le za subskribente, kajti po izidu bo knjiga precej dražja. Naročila za knjigo sprejema Slovenska Matica, Ljubljana, Kongresni trg 7.

Opozarjamo na knjigo tudi ameriške rojake, zlasti kulturne delavce med njimi, redakcije in urednike, knjižnice kulturnih društev itd. Če misli kdo kupiti to knjigo, naj se prijavi Slovenski Matici takoj, ker bo potem takoj po izidu knjiga precej dražja. Zgoraj navedene cene veljajo le za subskribente.

Milimetrski valovi

Ob uvedbi radia je bila valovna dolžina prav za prav stransko poglavje, ki je postalo važno šele tedaj, ko se je začela pojavljati postaja za postajo. Velike so bile težave, ko so zadržali dolgi posamezne valovne dolžine. Danes smo že tako daleč, da smo si edini vsaj glede treh glavnih skupin: dolgi valovi obsegajo 1000 do 2000 metrov, srednji 200 do 800 m, kratki 10 do 200 m.

Za navadnega poslušalca krajši valovi paš še ne prihajajo v poštev, a utegnejo že kmalu imeti velik pomen tudi za širšo javnost. Za danes rabijo v policijski službi, letalskem prometu, prenosu slik itd. Zato je sam naziv ultrakratkih mikrovalov in podobno malo preveč nedoločeno, tem bolj ker imamo po več nazivov za isto stvar. Zato so praktični Američani postavili predlog, da bi se zedinili tudi v tem pogledu, kakor smo se zedinili za običajne dolge, srednje in kratke valove. Njih predlog je sledeči:

Do 10m nam je vse jasno, od tu navzdol opustimo presplošne nazive in imenujemo n. pr. "metrski valove" valovne dolžine od 1 do 10 m, "decimetrski valove" dolžine od 1 do 99 cm, "centimetrski valovi" dolžine od 1 do 9.9 cm, "milimetrski valovi" bi bile potem logično dolžine od 1 do 9.9 mm.

Ta predlog bo gotovo prodril. V Ameriki delajo ta čas že s centimetrskimi valovi (n. pr. za tovorne vlake na dolgih progah), pričakovati je, da pridejo tudi milimetrski valovi kmalu na vrsto. Potem je razvoju pot do mikromilimetrskimi dolžine še vedno odprta...

Nekaj za vse

Pozimi naj vsebuje hrana več maščob in mokrih jedi, ker je potem bogatejša na toplinskih enotah. Poleti pa naj prevladuje spet zelenjava in sadje, ki vsebuje več vode.

Pospešitev utripa je opaziti še 5 do 15 minut po delu.

Za prvo pomoč v primeru zmrznjenja veljajo ta pravila:

Prenesi ponesrečenca v zaprt, mrzel prostor; sleči ga, eventualno tako, da mu prereže oblačila;

odrgni mu telo počeno s snegom ali mrzimi, mokrimi cunjami;

poskusi umetno dihanje;

ko prične ponesrečenec bolje dihati, ga prenesi v zmerno segreti prostor, pokri ga z odejo in ga drgni s toplimi cunjami, pri tem mu daj duhati salmiaka;

ko lahko požira, mu daj lahkega vina, pojeje črne kave ali vroče juhe.

Vladajoča mašina

Zanimivo je pogledati, kako deluje mašina vladajoče stranke v Washingtonu.

Wagner-Lewisov zakonski načrt socialnega zavarovanja, ki je v glavnem posnet po Rooseveltovih priporočilih, je zdaj v dveh odsekih obeh zbornic. V katerih odsekih? V nižji zbornici se nahaja v poslovnem odseku (doslovno odsek "za pota in sredstva"), v senatu pa v finančnem odseku. Čemu v dveh različnih odsekih?

Po vsej pravici bi ta načrt spadal v odseka za delo. Tíce se največ zavarovanja delavcev in to zavarovanje, ko bo enkrat sprejeto, bo upravljano iz posebnega oddelka v departmentu za delo. Zakaj je torej izključen iz odsekov za delo?

Vladajoča stranka so demokrati. Demokratska stranka kontrolira današnji kongres z dvotretjinsko večino. Se nikdar v zgodovini Združenih držav ni ena politična stranka imela tako trdne kontrole. Demokrati imajo večino v vseh odsekih obeh kongresnih zbornic.

Formalno, na papirju je tako — v resnici pa ni tako, vladajoča politična mašina nima vseh demokratov na svoji strani; med demokrati so frakcije, ki nasprotujejo druga drugo in pobijajo druga drugo.

V zborničnem odseku za delo ima glavno besedo demokrat Connery, ki je predsednik tega odseka; večina odseka je menda z njim. Ta Connery pa velja pri burbonskih demokratih za "boljševika". Skratka, Connery je nasprotno Wagner-Lewisovemu načrtu brezposelnostnega zavarovanja in zagovarja Lundeenov načrt.

To je vzrok, da je vladajoča mašina izročila Wagner-Lewisov načrt drugemu odseku, v katerem ima boljše pristaše, po domače kimovce. Tako je razlika med demokrati in demokrati v kongresu!

In tako teče vladajoča mašina!

"Nezmotljivi" demagogi!

Omenili smo že "fathra" Coughlina, ki je zadnje tedne pozabil na požrešne ameriške bankirje, bimetalčno (zlato-srebrno) valuto in podražiljenje kredita ter se z vso silo zagnal v kampanjo, da obvaruje Združene države pred "povezovanostjo s falotsko Evropo" z vstopom v Ligo narodov skozi "zadnja vrata", ki so mednarodno razsodišče. Bojevitil župnik iz Detroita ima namreč silno čuječe oko in opazi vsako malenkost, vsako navidezno nevarnost, ki pretili republiko, pa se je drage volje udajal vladajočemu demagogu Hearstu za reklamnega kričaća. "Navidezna nevarnost" je v tem slučaju krekop podčrtana.

Vstop Združenih držav v mednarodno razsodišče ne pomeni bistveno nič. Neka formalnost je, ki treznega človeka prav nič ne razburja. Amerika lahko vstopi in izstopi kadar hoče — pa ne bo nobene škode.

Toda demagogi, ki neprestano kujejo reklamo in kapital zase, ne prezrejo nobene malenkosti, če se da izrabit. Zlasti burbonski Hearst je mojster v tej igri, kadar je treba histerično privleči Washingtona, Jeffersona, Franklina in ostale očete republike, ki so živeli pred sto in več leti, in sicer v popolnoma drugem svetu od danšnjega, ter zaklinjati nepremišljeno maso, naj upošteva njihove izjave. To presega vse meje pri pametnih ljudeh, toda pri histeričnih ne zaleže nič.

Tej demagoški farsi se je pridružil tudi "father" Coughlin, ki pa je šel še dalje. Coughlin je naslovil apel na Boga, naj reši Ameriko iz strahne nevarnosti. Predelal je neki psalm v tolko, da je besedo Izrael zamenjal z Ameriko — in Hearstove cunje so ta falzificirani psalm ponatisile z debelimi črkami na prvi strani. To mora vleči! — Nikdar še nismo čitali večjega idiotstva! Če je bila kdaj religija zlorabljena do viška absurdnosti, je bila v tem slučaju.

Katoliški apologetiki pravijo, da nezmotljivost cerkve in njenih predstavnikov velja le v mejah dogem in verskih reči; na primer v politiki se sme duhovščina svobodno motiti in šteljati kozle. All right. Kaj pa, kadar demagog a la Coughlin privleče Boga in biblijo v politiko in tako dekoriran nastopa kot nezmotljiv apostol resnice?

Na drugi strani je misr. Jos. A. Ryan, predsednik katoliške univerze v Washingtonu, pobijal demagoga Coughlina in opozarjal javnost, da vsi predstavniki katoliške cerkve v Ameriki niso na Coughlinovi strani. Lepa reč! Kaj pa ponarejeni apel na Boga??

Diktatura je potrebna

Luzerne, Pa.—Ko sem prečital dopis br. A. Pečariča od 13. dec. 1934, sem prišel do zaključka, da ni diktatura proletariata potrebna le pri nekaterih stvareh v prehodni dobi ali periodi, temveč da je potrebna tudi pri dopisovanju. Moje mnenje je, da morajo možgani diktirati roki in peresu, ki piše. Če se to ne zgodi, se navadno pripeti, da pisarje nima nobenega pomena, kar se je zgodilo tudi s Pečaričevim dopisom.

V Prosveti z dne 28. nov. 1934 pravi: "Čital sem angleški dopis br. Vratariča. Čudno se mi zdi, kako more človek zagovarjati nekaj, kar je leta 1928 pobjal." Takrat je namreč šlo za "Save the Union Committee." Dalje piše: "Z njim sem se seznanil l. 1928 v naselbinu Hanover, ko je agitiral za izvolitev Johna Brophyja." Kaj pa je bilo tisto, kar sem leta 1928 zagovarjal in sedaj pobijam? Na to naj odgovorijo oni, ki imajo glavno besedo za kaj drugega ko za klobuk.

V mojem dopisu sem povedal jasno, kaj in kako. Dobro mi je znano, da je Pečarič prepričan socialist. On pravi, da nima nič proti prepričanemu socialistu ne komunistu ne klerikalcu. Le to mu ne gre v glavo, kako se more človek "tako preleviti." Kdo se je prelevil? Vi verjamete, da je mogoče z glasovnicami dobiti kapitalistično deželo za socializem. UMW je nemogoče! Vi verjamete, da je Karl Marks najboljši učitelj delavcev. On pravi, da razredno zavedni delavci in voditelji morajo biti na strani mase.

Dalje piše: "Da li Vratarič cika na službo, mi ni znano, vem pa, da je bil izključen zeno s T. Maloneyjem, sedanjim predsednikom nove unije, iz UMW za 15 let." Da, takrat sem bil podpredsednik lokala, Maloney pa predsednik. Če bi cikal na službo, bi takrat prišel "notri" z Maloneyjem, kajti vsi organizatorji so bili izvoljeni — po načinu J. L. Lewisa. Pa do danes, dve leti od takrat, še ni bilo volitev med člani. Pečarič tudi pravi, da je konstitucija ali sestava boljša kot stare unije. Ali je res? Pogledite v zgodovino UMW, pa boste videli razliko med prejšnjo konstitucijo in sedanjico, katero je vodstvo s svojo mašinsko taktiko zavrglo. Ustavo nove unije so sestavili progresivni elementi v UMW in predložili konvenciji leta 1930, ki pa ni bila sprejeta. Potem se je organizirala nova unija, ki se je zavzela za svojo konstitucijo, ki je pa ne upošteva.

Pisec dalje pravi, "če bi Vratarič delal pri Glenn Alden Co, kjer se rudarji borijo proti Lewisu, potem ne verjamem, da bi pisaril v prid UMW." Ne vem, kaj hoče s tem Pečarič reči, ker ve, da delam pri Glenn Alden Co. in ve, da ne delam pod imenom Vratarič, ker je to ime pri dotični družbi na črni listi. Vse temu sem aktiven med progresivnimi rudarji, ker delam pod imenom, pod katerim pač delam. Imeli smo par sej za skupno akcijo med staro in novo unijo ter proti bossum in družbi. Do skupne akcije še ni prišlo, ker se člani nove unije boje svojih voditeljev.

Vse iz raznih grupam, ki so se ocepile od UMW, je še velika večina rudarjev pri UMW. Pogledajte rudarje v okolici Pittsburga in v Ohio. Za kaj se oni borijo? Za UMW! Pa oni se tudi borijo za odstranitev Lewisa in njegovih agentov, kateri igrajo v roke premogarskim baronom. Vsaka ocepitev od UMW prav pride Lewisu, ker to ošbi pozicijo proti njemu v notranjosti organizacije. Če pa Pečarič ali kdo drugi misli, da je vsak tisti, ki je pri UMW, Lewisov pristaša, se hudo moti.

Nova unija na antracitu se je organizirala le v I. distriktu UMW. In če vzamemo ves distrikt v poštev, vidimo, da niti tam nima večine. O tem se lahko vsak prepriča, ako vpraša ro-

Posem o pozabljenih obljubah

Milwaukee, Wis. — Lonec je na peči prazen, v omari kruha ni. Tega se prestrašim: "S čim na si glad potolažim?" Zato sem vprašal mater, če obed bo skubna. Pa je dejala: "Nisam nič, sinko moj. Vidiš, čakam na obljube, Rooseveltove obljube, ki so dobre za vse zveste rodoljube."

Dalje je tarnala: "Stanarino treba je plačati, a denar se ne kje v daljavi klati. Luči so nam ugasnili in zaprl so nam plin." — Zakaj so to storili, mati? — "Zato, ker potrepeljivo čakamo na obljube, Rooseveltove obljube, ki postajajo prave pogube." — Mati je naprej tožila: "Sestrica je hudo bolana, a zdravnikka je odgnala slana; on ve, da mima-mo denarja, pa se nas boji ko nagajivega komarja. Zato mora sestrica v postelji čakati na obljube, Rooseveltove obljube, ki so postale same gube." — Oni dan so nas iz stanovanja vrgli. Oče in mati sta v skrbeh: "Kje dobiti drugo streho, ko v žepih je vse prazno, suho!" — Zato na mrazu čakamo na obljube, Rooseveltove obljube, ki so se spremenile v žalostne izgube.

Stojimo na razpotju; zavetja ni, denarja ni, kam naj krenemo? Mrzel veter brije, prav do kože se zarjše. Zato oče pomoduje: "Sit sem že Rooseveltovih obljub, z njimi naj se maže le siti rodoljub!"

Naprej je oče modroval: "De la ni, denarja ni ne stanovanja, srajca je vsa raztrgana od pranja. Pa gladi in napol nagi potrepeljivo čakamo na obljube, Rooseveltove obljube, ki nam prinašajo le izgube."

Tedaj sem pomislil: "Saj nisam sam, na tisoče in milijone je nam slonih, ki se jasno razlikujejo od petičnih. Pa vsi skupaj ponizno čakamo na obljube, Rooseveltove obljube, ki nam prinašajo le izgube."

Lonec je še vedno prazen in v omari kruha ni; hiš iz zraka ne moremo graditi, za stanarino pa denarja ni. V trumah mirno čakamo mali, srednji in veliki, kot pravijo, v najboljšeji širni republik!

Joseph Ule.

Poredni tihotapej

Spring Canyon, Utah. — Namenil sem se, da opišem dogodek, ki se je odigral pred petnajstimi leti na Koroškem, ko sem bil pri vojakih.

Takrat sem bil v jugoslovanski armadi in naš oddelek je bil prideljen obmejni straži na avstrijsko-jugoslovanski meji. Zdi se mi, da smo se nahajali blizu Dra-

ve, nistem pa gotov. Vem le toliko, da je v bližini teka precej velika reka. Tam smo bili nastajeni. Na drugo stran reke je avstrijska republika, ali vsaj bila je takrat, kajti sedaj menda ni več republika. Na mostu so stali straže, pazile na potnike, ki so se morali izkazati s potnimi listi, katere jim je izdal vojaški štab. Ostale straže so bile postavljene po gorati pokrajini in so pazile na tihotapce, ki so se radi ukradli čez mejo v Avstrijo ali pa v Jugoslavijo. Prevažali so razno blago in si na ta način služili denar. Ti so tihotapci z drobnarijami. Bil so pa še druge vrste tihotapci, bolj premožni, ki so utihotapljali govedo in konje. Straže so imele obilo dela. Tihotapcem so bili znani vsi prelazi, vse so teske, grabni in skrivne stezice. In kljub številnim stražam, še jim je često posrečilo, da so utihotapili svojo robo in govedo čez mejo.

Bilo je pozimi. Moj prijatelj je stal na straži dve uri, od 10. do 12. ponoči. Obdajali so ga gorški vrhovi in zaraščena pobočja. Sneg je na debele zapadel, zamesti so bili od tres do šest čevljev visoki. Stražam je bilo dovoljeno, da so kurile ogenj in se grele. Moj prijatelj Janez se ni mnogo brigal za službo, še manj pa za tihotapce. Kakor hitro je zamenjal svojega tovariša na straži, že je sedel pri ognju in pušil pipo. Janezu se je doždevalo, da je pastir, ki pase koze v gorovju. Prav nič ni pomislil na službo in odgovornost. Sedeč pri ognju, se je udobno zleknil, njegove misli so pa uhajale domov, v domačo vas, kjer je pustil svojo ljubico.

Janez je svojo puško "meksičkanarco" postavil ob bližnjo smreko, kot da bi morala smreka paziti. Ob prijetnih mislih o zali devotki ga je kmalu premagal spanec in ga zazibal v prijetne sanje. Janez pa je znal tudi smrčati, tako je smrčal, kot bi dreto vlekel. Tako je Janez mirno naprej smrčal skoro uro in pol. Njelo se je zbudil, pogledal okrog sebe in na smreko, a puške "meksičkanarce" pa ni bilo več. Ves v skrbeh in strahu je Janez skakal od smreke do smreke v nađi, da je morda puško postavil kje drugje.

Vse zaman! Puške ni mogel nikjer najti. Pomislil je in v glavi se mu je porodila nova ideja, da je morda prišel na stražo brez puške. Nak, to pa ni mogoče, je zarental Janez. Pomislil je na zapor, kamor ga gotovo pošljejo, ko bodo izvedeli, da mu je nekdo puško ukradel ko je bil na straži! Kako je Janeza skrbelo, kaj se bo zgodilo. Groza! Vojak, kakor je bil Janez, pa dopusti spancu, da ga je oamajl na straži in dal priliko tihotapcu, da mu je puško odnesel!

Mučila ga je tudi misel, kako se mu bodo tovariši smejali in ga dražili, češ, da kakšen vojak je, ker na straži zaspi in pušto, da mu ukradejo puško. Ha-ha-ha! Janez, vojak brez puške! Janez pa ni odnehal. Se naprej je iskal in skakal od ene smreke do druge. Iskal in stikal je povsod. In res, nekako trideset metrov od svojega prostora je Janez našel svojo puško lepo slonečo ob neki smreki. Kar nekam prestrašeno je planil k nji ter jo z obema rokama zagrabil kot bi se bal, da mu ne uide izpred oči. Lepo jo je pogladil in pregledal ter ugotovil, da je prazna. Nobenega naboja ni bilo v njej! Janez je ugotovil, da jo je nekdo izpraznil med njegovim smrčanjem in prazno puško našlonil ob trideset metrov oddaljeno deblo orjaške smreke. Gotovo so to storili tihotapci, čim so zapazili, da stražar spi in da počiva njegova puška ob smreki.

Vsem imenovanim se najtopleje zahvaljujema za naklonjenost in požrtvovalnost, posebno pa bratranec Stanleyju, ki se je toliko žrtvoval in naju peljal v precej oddaljeno naselbino, pri čemer je izgubil dnevnicu, dovolil pa ni, da se bi mu oddolžil. Ostale prijatelje in znanee, ki jih vsled prekratkega časa nisva mogla obiskati, prosiva, da nama oprostite. Oglasila sva se tudi v gl. uradu SNPJ, kjer so nama razkazali jednote urade, dvorane in tiskarno. Seveda sva se sestala z gl. uradniki, ki so bili z nama zelo prijazni. Lokomotiva je zaphala in zasopela proti mrzli Minnesoti, ki naju je sprejela s precej ledeno roko — 40 stopinj pod ničlo!

Carl Gerlovich in soproga.

Slika kaže ruske delavce na plesni zabavi v prostorih moskovskega gledališča.

Maksim Gorki

MATI

SOCIALEN ROMAN

Eden izmed orožnikov se je pripognil in škilca na Vjesovščikova je začel pobirati po tleh razmetane knjige...

Nikolaj bi lahko molčal!... je mati tiho zašepetala Pavlu.

Sin je zmajal z rameni. Malorus je sklonil glavo.

Sepetanja ne trpi! Molčite! Kdo med vami čita sveto pismo?

Jaz! — je odgovoril Pavel.

Aha... In čigave so te knjige?

Moje! — je odgovoril Pavel.

Prav! — je dejal častnik naslonivši se na stol: Tlesnil je s prstmi tenkih svojih rok, iztegnil svoje noge pod mizo, popravil si brke in vprašal Nikolaja:

Ali si ti — Andrej Nahodka?

Tako je! — je odgovoril Nikolaj in stopil za korak naprej. Malorus je iztegnil roko, ga prijel za pleča in potisnil nazaj.

Zmotil se je! Jaz sem — Andrej!...

Častnik je vzdignil roko in zagrozil Vjesovščiku z mezinom:

Glej!...

Brskal je po svojih papirjih.

Z ulice je gledala z brezdušnimi očmi skozi okno svetla mesečna noč. Pred oknom se je nekdo sprehal in sneg je škripal pod nogami.

Ti, Nahodka, si bil zastran političnih zločinov že v preiskavi? — je vprašal častnik.

V Rostovu in Saratovu... Le da so me tam žandarji — vikali...

Častnik je pomežnil z desnim očesom in pokazal drobne zobe dejal:

Ali ni znano vam, Nahodka, vam, kateri capini trojijo po tovarni zločinske oklice in knjižice, a?

Malorus se je zazibal na nogah in se nasmehnil, kakor da bi hotel nekaj povedati, ampak v tem je zadonel razdražen glas Nikolaja:

Capine vidimo nočjo pravič...

Nastopila je tihota, vsi so za hip obstali.

Brazda na materinem obrazu je pobledela in desna obrv je šinila kvišku. Ribinu se je čutno potresla brada; pobešal je oči in s prstmi jo je začel česati.

Odvedite ven to zverino — je ukazal častnik.

Dva orožnika sta vzela Nikolaja pod pazduho in ga sirovo pahnila v kuhinjo. Tam se je ustavil, upri noge ob tla in zakričal:

Stojte... da se oblečem!

Z dvorišča je došel pristav in dejal:

Nič ni, vse smo pretekli!

I, seveda! — je vzkliknil častnik in se zasmel. — Vedel sem, da bo tako! Navihan človek... Seveda!

Mati je poslušala njegov slaboten, tresoč in rahel glas; strahoma gledaje v njegov žofli obraz, je čutila, da je ta človek njen sovražnik, nespravljiv sovražnik, pol gosposkega zaničevanja. Tudi prej je opazila malo takih ljudi, a sedaj je skoro pozabila, da žive taki ljudje.

Tem torej kale mir! — si je mislila.

Andrej Osipovič Nahodka, nezakonski, vi ste aretirani!

Zakaj? — je mirno vprašal Malorus.

To vam povem pozneje! — je odgovoril častnik z zlobno vljudnostjo. In nad Vlasovko je zakričal:

Ali si gramotna?

Ne! — je odgovoril Pavel.

Tebe nisem vprašal! — je strogo dejal častnik in ponovil: Starka, ali znaš pisati?

Mater je prevzelo sovraštvo do tega človeka; kakor da bi skočila v hladno vodo, se je tresla po vsem životu, se vzravnila, njena brazda je zardela in obrv se je pobešila.

Ne kričite tako! — je začela in zamahnila z roko proti njemu. — Tak mlad človek... še ni okusil gorja...

Pomirite se, mama! — jo je ustavil Pavel.

Tukaj, mamica, je treba držati srce za zobmi! — je dejal Malorus.

Čakaj, Paša! — je vzkliknila mati in skočila k mizi. — Zakaj zapirate ljudi?

To vam ni nič mar... Molčite! — se je zadržal častnik nad njo in vstal. — Privedite aretirane Vjesovščika!

Primaknil je k obrazu kos papirja in je začel čitati.

V tem so privedli Nikolaja.

Ribin je stopil k Vlasovi, jo potrkal na pleča in ji potihoma dejal:

Ne raznemaš se, ljuba moja...

Kako naj snamem čepico, ko me drže za roke? — je vprašal Nikolaj in prevpil zapisnik čitajočega častnika.

Častnik je zagnal papir na mizo.

Podpišite.

Mati je gledala, kako vsi podpisujejo zapisnik, razburjenje se je poleglo, srce ji je upadlo in v oči so ji stopile jedke solze onemogle užaljenosti. Take solze je jokala vseh dvajset let svojega zakona, ampak poslednja leta je pozabila na njih jedki okus; častnik se je ozrl nanjo, zaničljivo namršil obraz in pripomnil:

Prezgodaj tulite, milostljiva! Glejte, da vam ne zmanjka solz za pozneje.

Zopet se je razljudila in dejala:

Materi ne manjka solz. Če jo imate, vam pove!

Častnik je urno vtaknil papirje v novo listnico z blestečo zaponko.

Kakšni so ljudje — se je obrnil k pristavu — sami svojevigli!

In pa predrži! — je zamrmral pristav.

Naprej! — je komandiral častnik.

Na svidenje, Andrej, na svidenje, Nikolaj! — je toplo in potihovo zaklical Pavel in segel svojima tovarišema v roko.

Imate prav! Na svidenje! — se je zasmel častnik.

Vjesovščikov je molče stisnil s svojimi kratkimi prsti Pavlovo roko in hropel. Ves vrat mu je bil s krvjo zalit in oči so mu sijale od zlobe. Malorus se je smejal, kimal z glavo in govoril materi; ona ga je prekrizala in dejala:

Bog vidi pravilne...

Naposled se je zvalila topla ljudi v sivih uniformah in izginila. Poslednji je odšel Ribin; pazljivo je s svojimi temnimi očmi pogledal Pavla in zamišljeno dejal:

Torej... zbogom!

Zakašljal je v brado in počasi stopil v vežo.

Položivši roke na hrbet se je Pavel počasi sprehal po izbi — preko knjig in perila, razmetanega po tleh, in je čemerno dejal:

Vidiš, kako delajo?...

Ogledujoč si izbo, ki je bila vsa narobe, je mati otožno zašepetala:

Zakaj je bil Nikola tako grob z njim?...

Prestrašen... je tiho dejal Pavel.

S temi ljudmi ni govoriti... ni govoriti!

Prišli so, zagrabil in odvedli... — je vzdihovala mati in vila roke.

(Dalje prihodnjik.)

A. P. K.:

Št. 225

(Nadaljevanje in konec.)

"Torej je to specifična bolezen števil, kaj Helen?"

"Yep."

Tako so govorile številke. Odsekano. Pikro.

Juliji je to ugajalo.

Ob dveh popoldne so bile one, ki so prihajale na delo ob poldevetih, že tako izmučene, da druga druge niti pogledale niso. Delo pa je šlo spod rok v enakomernem tempu. Kadar se je začelo predelavki primerno, je nadomestila to in ono z časno močjo za eno uro počitka. Sicer je imela na tabeli v počivalnici vsaka zapisano natančno porazdeljenost svojih ur, toda naval deljalcev je bil od enajstih do dveh najhujši in zato se je za baro števil se tikajoče pravilo kaj rado zanemarilo.

To dejstvo je bilo prava muka za železce začeti.

Julija ni bila izjema: Zajtrkovala je navadno zelo malo in zgodaj, delala pa naglo kot stroj. Brzina je zahtevala od železce motorja več kurjave nego je je bil slednji navajen dobavljati dolej in posledica je bila vročičnost, ki je sušila usta in delala omotico v glavi. A Julija je imela močno voljo in dobre živce. Srečno je vselej premagala slabost, ki je mnogoteri drugi začelnici povzročila omedlevico.

Nikdar ni pokazala z bolesto po-

tezo, da jo davi vročina praznega železca in mori nora naglica. Vedno je s smehom sprejela Kati, ki jo je vsak dan nadomestila za uro počitka.

In s šalo.

"Ti si moj Mesija, Kati... odrešnica trpečih."

Ali Kati je delala že par let pri Woolworthu za svetlo-črno baro. Naglica ji je razrvala živce do jecljanosti. In doma je imela brezposelnega moža in dva otroka. Ni ji bilo več do šal. Pogledala je Julijo s svojimi modrimi, nekoliko otožnimi očmi in se nerazumno nasmehnila.

"Počakaj, da boš tu par mesecev. Ne bo se ti ljubilo smejati. In ne šaliti."

"Zašla sem torej v kraj izgubljenih nasmehov... tragično."

Kati se je nasmejala z desno stranjo svojega čednega obraza. Julija se je rinila med gnečo odjemalcev proti vratom z napisom: Samo za uslužbence. Stekla je po stopnicah do avtomatične ure, vtaknila v zarezno svojjo karto in pritisnila kljuko.

Dink! je škrtnila ura tako rezko, da si je Julija podzvedno položila prsto roko čez uho. Šinila je gor po drugih stopnicah v počivalnico.

"Številka 225, prosim."

Matrona je nejevoljno vstala od svojega dela in poskala torbico in južino dvestopetindvajseti. Potem je godrnjaje zaklepala omaro.

"Tak nered s temi dekletci za baro, nikdar niso točne."

Dvestopetindvajseta je molče odvijala skromno južino ter s sarkastičnim smehljajem na ustnicah gledala matrono.

"No, vi morda mislite, da je to šala zame... jaz imam tudi svoje delo — poglejte!"

Julija se je ozrla na kup krčkov, kričavega papirja in igrač, katere je matrona v prostem času urejevala za izložbeno okno.

"Verjamem, neprijetno delo so vam naprtili."

Številke po stilih in zofah so se smejale. Tudi matrona se je smejala.

Južina, četudi skrbno zavita v povročeno papir, se je v omari posušila in 225 je gledala na skrivljene vložke z očmi človeka, ki ga je lakota minila, ker ni jedel o pravem času. Kljub temu je razstrela sarkazem.

"Draga soštevilkice, nekaj novega se je izcimilo v moji lobanji: za naše moderne linije se imamo zahvaliti Woolworthu & Co. — Vidite, tale "sendvič" bi bila o svoji točni uri počitka pojedla s slastjo, kar bi formalno nekaj nepotrebne tolače, zdaj ga grizem s silo, kar bo dalo komaj dovolj kuriva, da dokončam svoj delovnik... moji boki se pa le ne bodo izbočili preko začrtane meje."

Vstala je, poskala v torbici nikelj, izročila isto zopet matroni v oskrbo in stekla k bari po kavo.

Preostali čas počitka je po-

tratil z instruktiranjem kvačkanja. Številke so namreč ponorele za neko novo modo kvačkanja. Večina izmed njih ni znala. Julija je učila, v mislih pa filozofirala.

— Tako. Zenske smo v dobi najmučnejšega evolucijskega stanja: z eno nogo stojimo v dobi domačega ognjišča, z drugo (visokooptovano) pa mukoma sledimo strojni dobi, ki je brezobzirna z nami.

Jadno je minila ura počitka. Vsak dan.

In vsak dan je prinesel s seboj kako novost in posebnost. Nekega dne se je upraviteljica domislila prideliti Julijo za par ur dnevno h kuhinjskim nameščencem, da pripravi razne solate in potrebščine za vložke.

Cemerna miss Crab je šla z njo v pritličje in jo predstavila šefu, še mlademu Američanu angleškega porekla.

"Pokažite ji, kar je potrebno, Walter, miss Chase še ni dobila potrebne moči za izpraznjeno mesto v kuhinji, zato bodo dekleta od bare opravljala to delo, dokler je potrebno."

"To se pravi, pošiljali mi boste dol vse po vrsti in jaz bom lepo tratil svoj dragoceni čas z učenjem novink v tem poslu. Lepa reč — le kdo bo pa opravil moje delo, miss Crab?"

"Potrpite, Walter, saj bo trajalo kvečjemu nekaj dni."

"Yeh? All right."

Miss Crab je odracala nazaj v trgovino, Julija se je polotila dela in v neizrekljivo veselje in zadovoljstvo šefa je pokazala, da se precej razume na kuhinjsko umetnost, kajti vsaka kuhinja ima svoj poseben red in pravila.

"Šef, kje dobim to, kje ono?"

In šef je gledal izpod očal kakor star maček in kolikor mogoče strpno odgovarjal in pojasnjeval. Okrog enajste ure pa ga je minila potrpežljivost. Na vseh straneh so brneli zvonce: telefon, hišni telefon, vrnilo dvigala, zunanji zvonec. Vse baš ob času, ko je bilo treba poslati pripravljena jedila k bari. Kuhinja je postala v trenutku babilonska zmeda. Razni pomivalci in pomagači so kleli po špansko, filipinsko, italijansko, nemško in ameriško vsakikrat, ko je zabrnelo ob steni dvigalo ali je zapel zvonec hišnega spojnika. Vsi vprek so hiteli in noreli. Ti so donášali to, drugi ono. Pri mizi so z veliko naglico švigali noži semtertja in spod nožev so leteli fino zrezani zrezki različnega mesa. Vsak kosček pa je moral na tehtnico — eno unčo mesa za porčijo dajo pri Woolworthu, pa nič več.

Julija je strmelina in na smeh ji je šlo. Toda bala se je dolgonogega in hudooknega šefa, ki je sukal velik nož tik nje pri mizi. Tudi togotne Irke, ki je jezno in mogočno mahala gor in dol z velikimi lonci v rokah, se je malce bala, in temperamentalnih Špancev, ki so kar spotoma brisali, nalagali in oddajali posodo, nalivali mleko in smetano v posebne posodice, narezavali žemlje, odnašali umazano posodo v električni pomivalnik in kaj še vse.

Kakšni ljudje in kakšna zmedena naglica, je pomislila dvestopetindvajseta. Gor za baro govorimo vsaj vsi enako, a tu, tu kriči vsak po svoje... in vsak ima svoj nož. Čudno, da se ne pokoljejo.

Naglo je pospravila svoje stvari skupaj, jih naložila na dvigalo in poslala k bari. Vrgla je od sebe velik kuhinjski predpasnik, si zopet nadela svojega majčkenega, belega in se hotela lepo zmuzniti iz Woolworthovega predpekla, v katerem dotlej še ni bila. Ali komaj je dosegla stopnice, ko je skoč ves peklenski in glušči šum pritličja zajecalo in zamijavkalo kakor oduren glas starega mačka. Radovedna se je ozrla in takrat je spustila ves zadržani smeh.

"Hahaha, hahaha!"

"Tako, končate to in potem se lepo vrnite z menoj, imamo še posla za vas. Grrr... sama sitnost je s temi številkami od bare. Come on!"

Z dolgimi koraki je premiril Walter kuhinjo do mize in pokazal na kup okroglih žemljic.

"Petcentne 'sendviče', miss. Takole"

Spretno jo napravil vložko,

Trije ruski otroci imajo dosti zabave, ko opazujejo cirkuške klovne.

AGITIRAJTE ZA "PROSVETO!"

NAROČITE SI NOVO KNJIGO

The Native's Return

Spisal Louis Adams

Te knjige so SAMO v angleškem jeziku.

To knjigo lahko dobite pri nas kot član s poštnino vred za \$2.00. Pošljite nam Money Order ali v gotovini denar v priporočenem pismu. Na naslov: Prosveta, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Pišite takoj.

Form for ordering the book with fields for name, address, and state.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 16. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in pršteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri anesmentu \$1.20 za tednik, se jim to pršteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za član S. N. P. J. List Prosveta je vaš lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Table showing subscription rates for different regions like Canada, Chicago, and Europe.

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaš lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevni Prosveto, to takoj naznaniti upraviteljsvemu listu, in obenem doplačati dolžno vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upraviteljsvo znati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

Form for ordering the newspaper with fields for name, address, and state.

Form for ordering the newspaper with fields for name, address, and state.

Form for ordering the newspaper with fields for name, address, and state.

Nov naročnik..... Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnik knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unjsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE Telefon Rockwell 4904 CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ostala pojasnila